

Věc: Posudek vedoucího bakalářské práce Jakuba Vaňka s názvem *K topologii lyrizované prózy. Metafory prostoru v textech V. Linhartové*.

Autor posudku: doc. Mgr. Jakub Češka, Ph.D.

Autor si zvolil obtížné téma – snaží se interpretovat ranou, zároveň také pozdní prózu Věry Linhartové *Dům daleko*. Jedná se totiž o poslední z experimentálních próz, které autorka publikovala v šedesátých letech dvacátého století. V *Domu daleko* se v jistém slova smyslu dostává na samu mez literárního experimentu, o tomto sémanticky „měkkém“ textu (můžeme jej přečíst mnoha různými způsoby) není vůbec snadné říci, co vlastně znamená. Věra Linhartová se zjevně snaží o sémantickou neurčitost, setrvale rozehrává významy slov, necítí se vázána žádnými pravidly při komponování literárního díla. Její texty jsou již od svých počátků „uhýbavé“ – autorka se snaží soustavně narušovat čtenářské očekávání, které vyplývá z dříve řečeného.

Jelikož se autorka svoji tvorbu snaží vést na hranici srozumitelnosti, nemáme problém pouze s tím, jak její prózy číst, hlavně však jak – a jestli to je vůbec možné – je máme interpretovat. Na tvorbě Věry Linhartové si vylámal zuby ne jeden literární teoretik nebo kritik. Sugestivnost jejích textů totiž vzbuzuje dojem, že za oparem řeči se skrývá nějaké tajemství, které by bylo vhodné vynést na světlo. Opak je však patrně pravdou. Čím více studujeme texty Věry Linhartové, tím silnějšího nabýváme dojmu, že k žádnému sémantickému jádru nepoukazují. Autorka v nich (zčásti záměrně, zčásti nezáměrně) na čtenáře nastražila nejrůznější pasti, které by bylo možné interpretovat s ohledem na koncepty iluzivnosti a antiiluzivnosti (touto cestou se ovšem autor nevydává).

V tomto poněkud delším úvodu jsem se pokusil nastínit, nakolik je zásadní otázkou interpretace volba interpretačního jazyka. Pochopitelně, že před interpretací každého literárního díla stojí volba explikačního rámce jako výzva, ovšem v případě Věry Linhartové je tato volba zcela zásadní. Problém interpretace spočívá v tom, že se interpreti snaží do jisté míry napodobit neurčitý metaforický styl Věry Linhartové (ne všichni, za podnětnou a inspirativní lze považovat rozsáhlejší studii Sylvie Richterové, na tu autor ve své práci odkazuje). Ve volbě interpretačního jazyka bych viděl sporný moment předložené bakalářské práce. Autor namnoze využívá metaforicky neurčitého slovníku, dosahuje sice obdobného účinku jako Věra Linhartová, pak jsme ovšem obdobně jako u ní občas na pochybách, co vlastně hodlá říci.

Pro ilustraci lze uvést začátek a závěr práce: zatímco v abstraktu práce jakoby autor nastolil planetární diskurs, v závěru je patrná jistá bezradnost, kterou lze ovšem přičíst na vrub interpretačnímu ostychu, který autor chová nejen ke svojí interpretaci (což je sympatické), nýbrž také k interpretované autorce (to už o něco méně, neboť jako interpret by se měl snažit prostoupit mlhovinu diskursu, minimálně se pokusit ukázat, zda to je možné).

Autorově práci můžeme klást celou řadu otázek. Mohli bychom sice přijmout jeho interpretační hru a spokojit se neurčitými efekty explikačního stylu – to však pouze v případě, že by se jednalo o literární či esejistický text, a nikoli o bakalářskou práci.

Přítom je vidět, že za napsanou prací je přítomno značné myšlenkové a interpretační úsilí, a že se rozhodně jedná o ambiciózní počín. Bohužel metaforický styl, autorova snaha říci na omezené ploše více, než je patrně možné, ji sráží níže. Proto také nastavuji hodnocení v rozmezí známky **velmi dobré a dobré**. Bakalářská práce působí na mnoha místech nesrozumitelně. Pokud se ovšem autorovi podaří jasně a zřetelně vyložit argumentační jádro práce, nebudu proti, posunout její hodnocení výše.

Zde uvádím několik problematických příkladů:

„Metaforizace neeuklidovského prostoru nebo ontologizovaná metafora člověka-místa má v tvorbě Věry Linhartové podobu konstanty a důležitého strukturního činitele“ (s. 5).

Mohl by autor vysvětlit tuto tezi?

Co míní autor „otevřeným subjektem“ (s. 7)?

Autor mluví v poznámce č. 7 o celostním pokrytí jazyka – co má na mysli? – týká se to povídky *Hvězda zla*.

Na s. 10 klade autor na roveň jasné a rozlišené poznání s jasným a rozlišeným vyslovením, mohl by vysvětlit proč? Sice je zjevné, že Linhartová naráží na Descarta, ovšem vyslovení bývá artikulované (tudíž rozlišené), zároveň také jasné (rozumíme-li lexikálním jednotkám), přesto ve vyslovování a v poznávání (navíc striktně vymezeném) běží o něco jiného. Linhartová si hraje s významy slov, se smyslem nejrůznějších narážek, které vřazuje do jiného kontextu, její ambicí je mluvení, což není totéž co poznávání. Nadto autorka nic nevyslovuje, nýbrž píše.

Co míní autor na s. 12 procesuální charakterem textu, mohl by to vysvětlit? V témže odstavci píše o napětí, které vytváří metaforičnost řeči spolu s filosofickou spekulací. Čeho se toto napětí týká, v čem spočívá?

Na s. 14 v poznámce č. 24 cituje autor Hrdličku, který mluví o „otevřeném bodě“, mohl by vysvětlit, co to znamená?

Na s. 17 začíná autor kapitolu s nadpisem metafora. O té se v pasáži mnoho nedovíme. Celá pasáž je nejasně formulovaná, metaforická, zbytečně komplikovaně napsaná.

Mohl by autor vysvětlit, proč je pokoj prostorovým ekvivalentem jména a doložit to na příkladech z díla Věry Linhartové (s. 18)?

„Místo textového subjektu, obklopené prostorem, je jeho situovaností do podřízené pozice“ (s. 23). Věta nedává smysl.

Co míní autor uzavřeností Eukleidovského prostoru (s. 37)? Je vůbec uzavřený, pokud ano, v jakém slova smyslu? Proč by s ním měla být spojena otázka konečnosti a smrtelnosti?

V Praze 5. 7. 2016

Jakub Češka